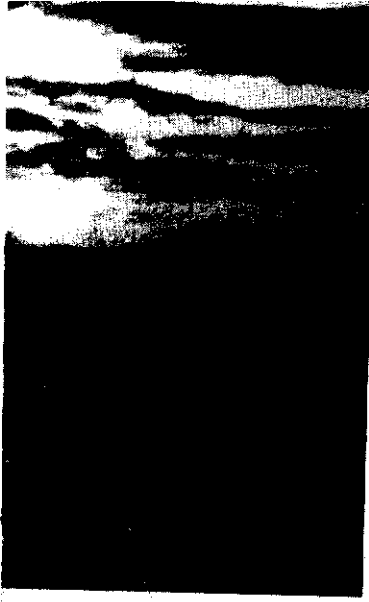

موقعیت خلیج فارس و ۳ جزیره

خلیج فارس به دلیل دارا بودن منابع غنی نفت و گاز از اهمیت به سزایی برای جهان صنعتی برخوردار می باشد.

این دریا فقط یک راه ورود و خروج دارد که تنگه هرمز می باشد. خلیج فارس دریای کم عمقی است با موقعیت جغرافیایی ۲۴ و ۳۰ درجه عرض شمالی و ۴۸ و ۵۷ درجه طول شمالی که در حاشیه شمال غربی اقیانوس هند واقع شده و از شمال شرقی به کرانه های ایران، از شرق به دریای عمان و از جنوب و مغرب به شبه جزیره عربستان محدود است کشورهای حاشیه آن نیز شامل ایران، عراق، کویت، بحرین، عربستان، قطر، امارت و عمان می شود. بیشترین ساحل آن که در شمال قرار دارد در اختیار ایران است. هم چنین بخش عمیق آن که قابلیت کشتیرانی دارد و نفتکش های بزرگ قادر به رفت و آمد در آن هستند نیز در منطقه ایران قرار دارد.

مساحت تقریبی خلیج فارس معادل ۲۵۱۲۲۶ کیلومتر مربع و عمق متوسط آن معادل ۳۵ متر است. طول خلیج فارس از دهانه اروند تا تنگه هرمز معادل ۱۲۵۹ کیلومتر و عرض آن از دهانه اروند تا ساحل عمان بین ۱۸۰ تا ۲۵۰ کیلومتر متغیر است. هم چنین عرض آن در تنگه هرمز که تنها راه ورود و خروج به خلیج فارس می شود معادل ۸۵ کیلومتر است.

در تمامی نقاط تنگه هرمز که از راس مستدام تا بندرعباس امتداد دارد به علت عمق کم آب، کشتی های بزرگ قادر به عبور و مرور نیستند و فقط از ناحیه محدودی که معادل ۱۵ کیلومتر است می توانند حرکت کنند. در قسمت شمالی این معبر و مسیر عبور نفتکش ها، جزایر قشم، هرمز و لارک قرار دارند و کشتی ها در مسیر خود ناگزیر هستند از کنار جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک، ایوموسی، فررور و سیری عبور کنند. همین مساله بر اهمیت این ۳ جزیره

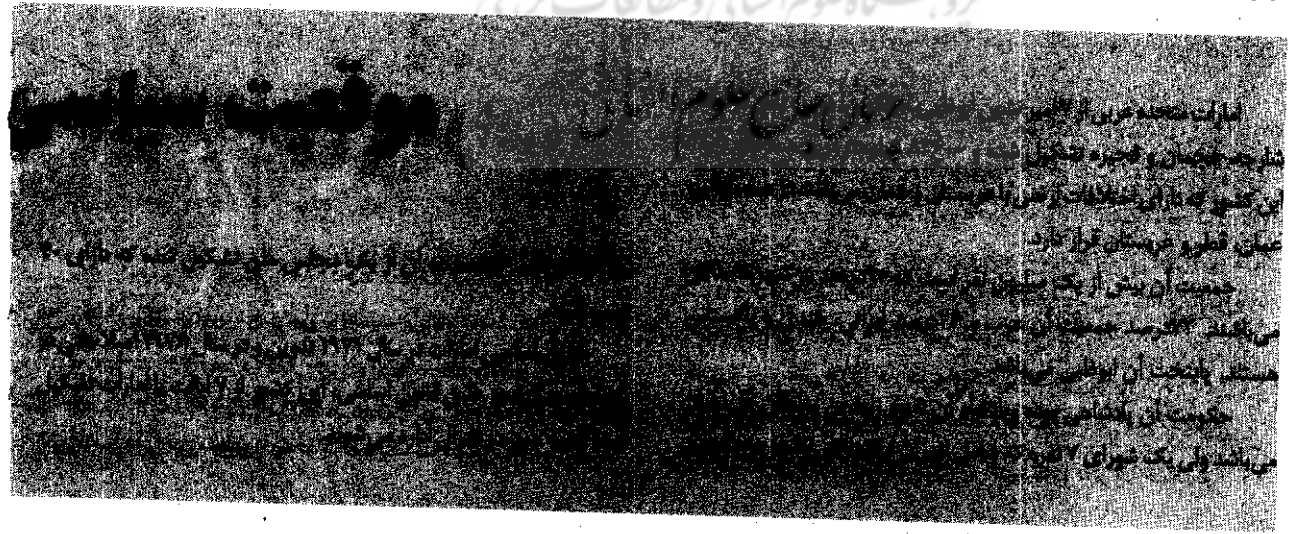
افزوده است.

حاکمیت در خلیج فارس همواره در دست ایرانی ها بوده و این منطقه یک دریاچه ایرانی بشمار می رفت بطوری که داریوش اول و خشایار شاه بزرگترین ناوگان نظامی جهان را در این منطقه در اختیار داشته اند.

اقتدار نظامی ایران در خلیج فارس بعد از ظهور اسلام کاهش یافت و اعراب و در کنار آنها رومیان حضوری فعال در این دریا پیدا کردند. با ضعف کشورهای اسلامی و ایران، استعمارگران قدم به این منطقه گنارده و کنترل آن را در دست گرفتند بطوری که پرتغالی ها اولین کسانی بودند که به ایجاد امپراتوری سیاسی و منافع تجاری در خلیج فارس پرداختند.

آلبوکرک سردار پرتغالی پی برده بود که جزیره هرمز یکی از ۳ نقطه استراتژیکی است که تملک آن کنترل خلیج فارس، اقیانوس هند، دریای سرخ و در نهایت کنترل بر تجارت آسیای جنوب شرقی را بدست مالک آن می دهد. به همین دلیل هرمز را مرکز خود در خلیج فارس قرار داد ولی سلطه ی پرتغالی ها توسط انگلیسی ها و ایرانی ها در زمان شاه عباس صفوی به چالش خوانده شد. سقوط جزیره هرمز نشانگر آغاز پایان گرفتن سلطه پرتغالی ها در خلیج فارس بود. در سال ۱۶۲۲ پس از یک جنگ سخت، پرتغالی ها از هرمز رانده شده و پرچم آنها پس از یک قرن از فراز قلعه آلبوکرک برای همیشه پایین کشیده شد.

پس از زوال قدرت پرتغالی ها، دوران حاکمیت انگلیسی ها آغاز شد. اگر چه آنها با هلندی ها، فرانسوی ها آلمانی ها و عثمانی ها درگیری هایی داشتند

خلیج فارس حدود ۳۰۰ جزیره بزرگ و کوچک دارد که بزرگترین آنها قشم و بحرین می‌باشند. هم‌چنین ۲۵۰ جزیره صخره‌ای و غیرمسکونی در این دریا وجود دارند. تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی در غرب تنگه هرمز و در مسیر انتقال نفت به کشورهای صنعتی قرار دارند. موقعیت این جزایر به شرح زیر است.

تنب بزرگ: جزیره تنب بزرگ حدود ۳۱ کیلومتر از جنوب غربی قشم فاصله دارد و در بخش شمالی خط منصف خلیج فارس واقع شده است. فاصله آن از بندرلنگه ۵۰ کیلومتر و از کرانه‌های راس الخیمه ۷۰ کیلومتر است. این جزیره دایره‌ای شکل حدود ۲/۵ مایل قطر دارد و سطح آن شن زار است. بخش جنوبی آن هموار است که مناسب‌ترین لنگرگاه می‌باشد. آب آشامیدنی ساکنین آن از قشم تامین می‌شود. تنب به معنی تپه می‌باشد. این جزیره، حلقه‌ای پر اهمیت از زنجیره دفاعی ایران در تنگه هرمز بشمار می‌رود.

تنب کوچک: تنب کوچک در فاصله ۱۲ کیلومتری تنب بزرگ قرار گرفته و تنبو یا نبی تنب نامیده می‌شود. دوری آن از بندرلنگه ۴۵ کیلومتر و از سواحل راس الخیمه ۸۰ کیلومتر است. این جزیره مثلثی شکل و خالی از سکنه است. زیرا فاقد آب می‌باشد. از نظر استراتژیک، تنب کوچک به عنوان یک نقطه ارتباطی و پشتوانه‌ای برای تنب بزرگ اهمیت دارد.

ابوموسی: غربی‌ترین جزیره در خط قوسی، ابوموسی است که آخرین حلقه زنجیره فرضی دفاعی ایران در دهانه خلیج فارس بشمار می‌رود. دوری آن از لنگه ۶۷ کیلومتر و از سواحل شارجه نیز به همین میزان است. این جزیره تقریباً روی خط منصف خلیج فارس واقع شده است.

ابوموسی از دو جزیره تنب بزرگتر بوده و به شکل یک لوزی است. این جزیره از سال‌ها قبل به دلیل دارا بودن معادن اکسید آهن اهمیت داشته است. هم‌چنین نفت آن که به میدان مبارک در بخش دریایی شرقی جزیره محدود است از نظر نوع و کیفیت بهترین نفت خلیج فارس بشمار می‌رود. بخش آباد آن میان مرکز و جنوب جزیره واقع شده و هزاران نفر جمعیت دارد. توافق سال ۱۹۷۱ با شارجه حاکمیت ایران را بر بخش شمالی آن تأیید کرد.

ولی در نهایت این دریا را به یک دریاچه انگلیسی تبدیل کردند. جنگ اول جهانی که با سقوط امپراتوری عثمانی همراه بود دست انگلیسی‌ها را در خلیج فارس بازتر کرد و این امپراتوری که به همراه فرانسه به ابر قدرتهای جهان تبدیل شده بودند با در اختیار گرفتن کامل کنترل کشورها و امیرنشین‌های عرب حاشیه جنوبی خلیج فارس، به قدرت بلامنازع در این منطقه تبدیل شدند. ولی جنگ دوم جهانی از اقتدار و نفوذ انگلیس کاسته و آن را به یک قدرت دست دوم تبدیل کرد. با از دست رفتن شبه قاره هند و استقلال هندوستان و پاکستان و در پی نهضت ملی شدن نفت در ایران که توسط دکتر محمد مصدق هدایت و رهبری شد، اعتبار انگلیس به شدت ضربه خورد.

در سال ۱۹۶۸ دولت کارگری انگلیس صراحتاً اعلام کرد به منظور صرفه جویی در امور مالی، نیروهای خود را تا سال ۱۹۷۱ از شرق سوئز شامل عدن و خلیج فارس خارج خواهد کرد. در این راستا انگلیس ناگزیر بود سرو سامانی به کشورهای منطقه بدهد.

دو مشکل اساسی بر سر راه لندن وجود داشت که شامل موارد زیر می‌شد.

۱- حل مشکل بحرین

۲- تعیین تکلیف ۳ جزیره

ایران همواره با تشکیل اتحادیه‌ای از امیرنشین‌ها که بعداً نام امارات متحده عربی به خود گرفت قبل از حل مسأله بحرین و ۳ جزیره مخالف بود تا این که در پی توافق ایران و سازمان ملل، در باره آینده بحرین نظرسنجی شده و این جزیره به استقلال دست یافت و ایران نیز حاکمیت خود را به ۳ جزیره اعمال کرد.

روشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

جغرافیایی امارات

این سرزمین‌ها در سال ۱۸۲۰ تحت الحمایه انگلیس در عمان بودند. در سال ۱۹۵۸ با کشف نفت در ابوظهبی بر اهمیت آن افزوده شد. بحرین و قطر و امارات متحده عربی را به امارات ابوظهبی شد که تاکنون در این منطقه به عنوان حاکمیت انگلیسی‌ها زمانی که در صدد خروج از خلیج فارس بر آمدند ظاهر گردید. شیخ نشین‌های این منطقه را متحد کرده و یک فدراسیون به وجود آوردند.

این سرزمین‌ها در سال ۱۸۲۰ تحت الحمایه انگلیس در عمان بودند. در سال ۱۹۵۸ با کشف نفت در ابوظهبی بر اهمیت آن افزوده شد. بحرین و قطر و امارات متحده عربی را به امارات ابوظهبی شد که تاکنون در این منطقه به عنوان حاکمیت انگلیسی‌ها زمانی که در صدد خروج از خلیج فارس بر آمدند ظاهر گردید. شیخ نشین‌های این منطقه را متحد کرده و یک فدراسیون به وجود آوردند.